

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2020-09-21
Besvaras senast
2020-09-30 kl. 12.00

Till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:82 Kränkningar mot elever med religiös tro

Skolan har ett uttalat uppdrag att främja likabehandling. På Skolverkets Lärportalen del 5. Normer, normmedvetenhet och normkritik talas om att ”normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans uppdrag med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Förutom att stödja det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa skolpersonal att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa oss att förebygga diskriminering och kränkande behandling”.

World Values Surveys så kallade kulturkarta beskriver världens länders värderingar i ett fält där överlevnadsvärden – självuttrycksvärden finns på den ena axeln och traditionella – sekulära/rationella värden på den andra. Sverige framstår där som extremt, genom sin positionering längst upp i hörnet, med höga värden på både den sekulär-rationella axeln och den individualistiska axeln för självuttryck.

Det finns en tydlig sekulär norm i samhället. Den påverkar inställningen till religion som sådan och till personer med en religiös tro. Dessa uppfattas som oliktankande gentemot majoritetsnormen och riskerar att diskrimineras och förödmjukas, något som också försiggår varje dag i många skolor runt om i vårt land. Hade kontexten i stället varit exempelvis hudfärg eller sexuell läggning skulle många av de kränkningar som troende utsätts för klassificeras som hatbrott.

Karin Kittelman Flensner, universitetslektor vid Högskolan Väst, beskriver i sin doktorsavhandling vid Göteborgs universitet: ”... den sekulära normen i undervisningen påfallande. Lärarna framställde sekulariseringen som modernt och sammanhörande med jämställdhet”.

Gunnel Mohme, lektor vid Södertörns högskola, skriver: ”Somaliesvenskars negativa erfarenhet av hur de bemötts i svenska skolor, där deras religion och hudfärg gjort att de upplevt sig ifrågasatta, är ett viktigt skäl för skolvalet. Många föräldrar med somaliskt ursprung uppger att de placerar sina barn i muslimska skolor på grund av den bristande respekt och förståelse de upplever i kommunala skolor, ofta utifrån religiös och etnisk trångsynthet”.

Fil. dr Linda Vikdahls forskning vid Södertörns högskola ”indikerar att kristna elever blir särskilt utsatta, på grund av att de står närmare den normerande

kulturen än exempelvis muslimer. En lärare beskrev det på följande sätt: 'om man är muslim, då är man i ett totalannat fack, så att säga. Så då är det okej ... Men har man en annan tro, om man är pingstvän eller liknande, då blir man nog mer ifrågasatt' ”.

Vidare beskriver hon att många barn med religiös tro döljer sin tro i skolan på grund av den starka sekulära normen. ”Det finns en acceptans i skolmiljön för religionsanspelande skämt som skulle kunna uppfattas som kränkande”.

Sveriges kristna råds rapport *Unga troende i samhället: Varannan kristen ungdom upplever sig kränkt för sin tro* visar att det främst är andra elever som utför kränkningar, men 22 procent av de 400 kristna ungdomarna i undersökningen anger att lärare eller ledare på fritiden utsatt dem för kränkningar på grund av deras tro.

Rapporten ger exempel på naturvetenskapslärare som utgår från att kristna elever inte kan förhålla sig sakligt till naturvetenskap eller ta in vetenskapliga perspektiv. En svarande beskriver att läraren, innan den troende eleven själv fått frågan, uttalar sig högt inför alla i klassen om den troende elevens åsikter angående evolution. En svarande uttrycker att religionsläraren på gymnasiet raljerar över kristen tro. En person blev av andra elever kallad dum, och blev hånad och utfrysad, men ”värst var min gymnasielärare i geografi som inte bara uppmuntrade utan sa det värsta. Jag lyfte det flera gånger men fick inget stöd av någon i skolan”.

Trots läroplanens föreskrifter konstaterar rapporten att svensk skola inte alltid lever upp till dessa. I själva verket bidrar skolmiljön till kränkningar och att fördomar skapas.

Mikael Mogren, biskop i Västerås, skrev på sin Facebooksida i samband med kyrkomötet 2019:

”Ikväll träffar jag mina ungdomsrådgivare. De berättar hårresande egna erfarenheter om vad deras lärare lär ut om kristen tro. Här är några exempel:

Flera lärare och elever har sagt att kristen tro är fientlig mot vetenskapen och därför inte passar in i dagens samhälle. Big Bang och evolutionen ställer vissa lärare i motsats till kristen tro. Enligt ungdomsrådgivarna är det verkligen att ’komma ut’ att säga sitt när kristen tro och kyrka kommer på tal. Det bryter

normen. Vi måste alltid försvara oss.”

Claphaminstitutet har i sin rapport 2020:4 *Kränk för sin tro. Kristna ungdomars upplevelse av sekulär intolerans i dagens svenska skola* sammanställt tidigare forskning inom ämnet, varifrån flera av exemplen ovan är hämtade, samt djupintervjuat ett antal kristna ungdomar. Flera berättar om lärare, som genom sitt sätt att kränka troende signalerar till övriga elever ”att just den här gruppen, troende, inte behöver respekteras”. För eleven är det särskilt allvarligt att kränkas av läraren. ”Det värsta är när lärarna säger olämpliga saker eftersom det får alla andra att tro att det är okej”. Lärares underlåtenhet att ingripa när elever utsätts för kränkningar på grund av sin tro förstärker upplevelsen av kränkningar: ”Jag har nog aldrig känt att lärare eller vuxna i min skola stått upp för mig när jag stått upp för min tro”. (...) ”De lyssnade inte efter den typen av kränkningar. Det hände till och med att lärarna var med och drev med de troende”.

När skolan inte lyckas förmedla alla människors lika värde och rätten till religionsfrihet, utan lärare tvärtom förstärker den religionsfientliga normen, blir alltså effekten att det uppfattas som att det är fritt fram att ge sig på troende.

En elvaåring i Malmö blev för en tid sedan attackerad för att han bar ett kors och erkände att han var kristen. Detta resulterade i att han blev misshandlad och bestulen. I det fallet går nu polisen vidare med en hatbrottsutredning. Men vad gör skolan med alla dagliga kränkningar som elever och lärare utsätter troende för?

Min fråga till utbildningsminister Anna Ekström är därför följande:

Hur avser ministern att agera för att stärka troende elevers rätt till respekt och likabehandling i skolan?

.....

Gudrun Brunegård (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders